EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 31.8.2023
COM(2023) 500 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Aastaaruanne 2022. aastal rahastatud Euroopa Liidu humanitaarabioperatsioonide kohta

SISUKORD

Sissejuhatus 2

Üldine kontekst, mille raames toimub abi andmine 2

Piisava ja tõhusa humanitaarabi kohaletoimetamine mõjutatud elanikkonnale 5

Konkreetsete meetmete välishindamiste läbivaatamine.....8

ASJAKOHASED LINGID 10

Sissejuhatus

Käesolevas aruandes tutvustatakse Euroopa Komisjoni Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi (ECHO) poolt 2022. aastal humanitaarabi valdkonnas võetud liidu peamisi meetmeid ja saavutatud poliitilisi tulemusi. Aruanne on koostatud vastavalt nõukogu 20. juuni 1996. aasta määruse (EÜ) nr 1257/96 (humanitaarabi kohta) artiklile 19, mille kohaselt peab komisjon esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aastaaruande, milles on kokkuvõte eelneva aasta jooksul rahastatud meetmetest.

Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi (edaspidi „ECHO“) ülesanne on **aidata päästa ja hoida inimelusid, ennetada ja leevendada inimeste kannatusi ning kaitsta looduslikest ohtudest või inimtegevusest tingitud katastroofidest mõjutatud elanikkonna puutumatust ja inimväärikust** ELis või väljaspool seda. Selle ühise üldeesmärgi raames tegutseb ECHO nii ELi humanitaarabi andja kui ka hädaolukordade lahendajana ning Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu ELi tasandi elanikkonnakaitse operatsioonide koordinaatori ja võimaldajana.

EL annab ECHO kaudu humanitaarabi abivajajatele kogu maailmas, tuginedes sellistele humanitaarabi põhimõtetele nagu **inimlikkus, erapooletus, sõltumatus ja neutraalsus**, mis on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu[1] artiklis 214 ja Euroopa konsensuses humanitaarabi valdkonnas[2]. ELi humanitaarabi antakse ilma poliitiliste tegevuskavadeta ja selle eesmärk on eranditult aidata neid, kes seda kõige rohkem vajavad, olenemata nende kodakondsusest, usutunnistusest, soost, etnilisest päritolust või poliitilistest vaadetest.

Üldine kontekst, mille raames toimub abi andmine

2022. aastat iseloomustas suuresti **Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu**, mis põhjustas Euroopa pinnal enneolematu humanitaarkatastroofi. Sellest tulenevalt korraldas EL ulatusliku humanitaarabioperatsiooni ning suurima, pikima ja keerukaima elanikkonnakaitsealase reageerimisoperatsiooni pärast Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi loomist. Tänu kõigi 27 ELi liikmesriigi ja nelja Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismis osaleva riigi[3] **enneolematule reageerimisele muutis see märkimisväärselt** humanitaarabi ja elanikkonnakaitsealase reageerimise koostoimet.

Püsivate konfliktide ja ebakindluse, kliimamuutuste mõju, ebaõnnestunud valitsemise, COVID-19 ja muude epidemioloogiliste puhangute püsiva mõju ning Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja kaudse mõju tõttu **jätkus humanitaarolukorra drastiline halvenemine ka paljudes teistes maailma piirkondades** ning kaasnesid **enneolematul tasemel humanitaarabivajadused**. ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo (OCHA) 2022. aasta ülemaailmse humanitaarabi värskeima ülevaate[4] kohaselt vajas 2022. aasta lõpus humanitaarabi ja kaitset 326 miljonit inimest, mis on 30,4 % rohkem kui 2021. aastal. Humanitaarolukorra edasine halvenemine Afganistanis, Etioopias ja Sudaanis ning suvekuudel toimunud ulatuslikud katastroofid, nagu laastavad üleujutused Burkina Fasos, Tšaadis, Hondurases ja Pakistanis, on vaid mõned paljudest tajutavatest

[1] EUR-Lex – 12016ME/TXT – ET – EUR-Lex (europa.eu).

[2] Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni ühisavaldus (2008/C 25/01).

[3] Island, Põhja-Makedoonia, Norra ja Türgi.

[4] ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo, 2022. aasta ülemaailmne humanitaarabi ülevaade, detsembri ajakohastatud versioon (31.12.2022 seis), 10. jaanuar 2023.

näidetest humanitaarabivajaduste pideva suurenemise kohta. Humanitaartegevuse toetamiseks kättesaadavad vahendid ei olnud nende kiiresti kasvavate vajadustega kooskõlas ning 2022. aastal **suurenes lõhe vajaduste ja ülemaailmse humanitaarabi rahastamise vahel** veelgi ning vajaduste ja kasutusele võetud vahendite lõhe kasvas 2021. aasta lõpu 11,3 miljardilt USA dollarilt 2022. aasta lõpuks 18,3 miljardi USA dollarini[5].

Lisaks antakse humanitaarabi sageli väga rasketes tingimustes, mida iseloomustavad **ettearvamatus, muutlikkus ja ebakindlus**. Konfliktipiirkonnad tekivad ja kaovad ning need on pidevas muutumises, mis kujutab endast märkimisväärset julgeolekuriski ECHO kohapealsele võrgustikule (50 bürood, 160 rahvusvahelist töötajat ja 300 riiklikku töötajat) ja missioonil olevale personalile ning takistab humanitaarabi kohaletoimetamist, kuna humanitaarabi vajavate inimeste **juurdepääs** on piiratud või **keelatud**. See mõjutab ka tehtavaid kontrolle (st rahastatud meetmete kohapealne järelevalve ja kohapealsed auditid) ning humanitaarabi vajaduste hindamist. **Rahvusvahelise humanitaarõiguse üha sagedasemad rikkumised** tegid humanitaarabi kohaletoimetamise veelgi raskemaks ja ohtlikumaks.

Nendest **probleemidest** hoolimata **õnnestus** ECHO-l **saavutada oma eesmärgid** kooskõlas prioriteetide ja põhimeetmetega, mis on esitatud 2021. aasta märtsis vastu võetud komisjoni teatises ELi humanitaartegevuse kohta „Uued väljakutsed, samad põhimõtted“[6]. **EL oli jätkuvalt peamine ülemaailmne humanitaarabi andja** ning andis humanitaarabi 83 riigis põhimõtetel ja vajadustel põhineval viisil, hõlmates 8,2 % ülemaailmses humanitaarabisüsteemis[7] kasutusele võetud rahalistest vahenditest. ELi eesmärk on tagada rahaliste vahendite kättesaadavus võimalikult paljude abivajajate abistamiseks võimalikult paljudes riikides ning kiire, tõhus ja terviklik reageerimine.

Lõplik **2022. aasta humanitaarabi eelarve** oli **2,6 miljardit eurot**, mis võimaldas ECHO-l sekkuda mitte ainult ulatuslikesse humanitaarkriisidesse, nagu Ukraina, Süüria, Afganistani või Etioopia puhul, vaid ka unustatud / tähelepanuta jäänud kriisidesse, st tõsistesse ja pikaleveninud kriisidesse, mis ei pälvi meedia tähelepanu ja mille puhul mõjutatud elanikkonnale antava rahvusvahelise abi tase ei ole piisav, näiteks Haitil või rohingjade kriisi puhul.

2022. aasta esialgseks humanitaarabi eelarveks määrati 1 794,4 miljonit eurot[8] (sh solidaarsus- ja hädaabireservi (edaspidi „SEAR“) vahendite eeljaotus 211 miljonit eurot). Aasta jooksul suurendati eelarvet mitmest järgmisest allikast:

- SEAR, et katta mitmeid kriise, sealhulgas Ukraina kriisi ja toiduga kindlustamatuse halvenemist kogu maailmas (539 miljonit eurot)[9];
- ümberpaigutused VI rubriigi vahenditest, et katta vajadusi, mis tulenevad Venemaa agressioonisõjast Ukraina vastu ja selle astmelisest mõjust (134,8 miljonit eurot);
- *Virement Aide Humanitaire* (finantsmääruse artikli 30 lõige 2); eraldatud Kongo Demokraatlikule Vabariigile (2,3 miljonit eurot);

[5] ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo, 2022. aasta ülemaailmne humanitaarabi ülevaade ja 2021. aasta ülemaailmne humanitaarabi ülevaade, detsembri ajakohastatud versioon (31.12.2021 seis), 17. jaanuar 2022.

[6] Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule ELi humanitaartegevuse kohta: uued väljakutsed, samad põhimõtted (COM(2021) 110 final).

[7] ÜRO finantsjärelevalve süsteem, 2022. aasta ülemaailmne rahastamise ülevaade.

[8] See summa ei sisalda toetuskulusid (BA read). Koos selliste kuludega oli kogu rahastamisvahendi esialgne summa 2022. aastal 1 806,06 miljonit eurot.

[9] Sealhulgas 39 miljonit eurot, mis kanti üle 2021. aastast.

- Euroopa Arengufond (145,5 miljonit eurot)[10]; ümbersuunatud vahendid (3,8 miljonit eurot).

I lisas on esitatud ülevaade eelarvest, mis on eraldatud ECHO meetmetega hõlmatud peamistele kriisidele 2022. aastal. Maailma eri piirkondades rakendatud peamised meetmed võib kokku võtta järgmiselt.

- **Lääne- ja Kesk-Aafrika:** suurenevate vajaduste kontekstis eraldas ECHO oma esialgsest eelarvest üle 175 miljoni euro toiduga kindlustamatuse ja alatoitumusega tegelemiseks, põhiliste sotsiaalteenuste (tervishoid, haridus, vesi ja kanalisatsioon) osutamise tagamiseks ning katastroofideks valmisoleku toetamiseks Saheli keskosas, Tšaadi järve vesikonnas, Loode- ja Edela-Kamerunis, Loode-Nigeerias ja Kesk-Aafrika Vabariigis. ECHO püüdis samuti edendada rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimist ning tagada tsiviilelanikkonna ja humanitaarabitöötajate kaitse. Võeti kasutusele lisavahendid, eelkõige toiduga kindlustamatuse vähendamiseks, ja selle tagajärjel oli piirkonna lõplik eelarve enam kui 330 miljonit eurot.
- **Ida- ja Lõuna-Aafrika:** piirkonda iseloomustasid konfliktid ja märkimisväärselt halvenev humanitaarolukord, peamiselt Sudaanis, Kongo Demokraatlikus Vabariigis, Aafrika Sarve piirkonnas (Somaalia, Etioopia, Keenia), Lõuna-Sudaanis ja Mosambiigis. Eelkõige Lõuna-Aafrikas ja India ookeani piirkonnas (Madagaskar/Mosambiik) mõjutasid paljusid piirkondi ka rängad põuad või intensiivne tsüklonaalne periood, mis tõid kaasa üldise toiduga kindlustamatuse ja elatusvahendite kaotuse. Esialgset 294 miljoni euro suurust eelarvet suurendati enam kui 540 miljoni euroni, mis võimaldas ECHO-l tegeleda selles piirkonnas nimetatud ja muude pakiliste humanitaarabi vajadustega.
- **Põhja-Aafrika, Iraak ja Araabia poolsaar:** ECHO eraldas Põhja-Aafrika ja Iraagi põgenike ning Jeemeni konfliktist mõjutatud inimeste vajaduste rahuldamiseks 128 miljonit eurot, millega kaeti sellised valdkonnad nagu vesi, kanalisatsioon ja hügieen, toit ja toitumine, haridus ja tervishoid. Täiendavad rahalised vahendid, mis peamiselt tugevdasid reageerimist Jeemeni konfliktile, võimaldasid sellele piirkonnale lõppkokkuvõttes eraldada 215 miljonit eurot.
- **Lähis-Ida:** ECHO eraldas esialgse 197 miljoni euro suuruse eelarve, et anda elupäästvat abi miljonitele konfliktidest mõjutatud inimestele Süürias ning katta Jordaania ja Liibanoni põgenike ja pagulaste ning haavatavate Liibanoni elanike põhivajadused, ning lõplik eelarve oli 2022. aasta lõpuks 240 miljonit eurot. Palestiinas[11] jätkas ECHO selliste humanitaarabi vajaduste rahuldamist, mis tulenesid Gaza sektori jätkuvast okupeerimisest ja sulgemisest. 2022. aasta jooksul suurenes asjaomase kriisiga seotud eelarve 25 miljonilt eurolt 26,5 miljoni euroni.
- **Kagu-Euroopa, idanaabrus ja Türgi:** piirkonna humanitaartegevust mõjutas tugevalt 24. veebruaril 2022 alanud Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu. Ukrainale, Lääne-Balkanile ja idanaabruse piirkonnale eraldatud 27 miljoni euro suurust esialgset rahastust suurendati enam kui 529 miljoni euroni. Sellest summast eraldati 485 miljonit eurot ligi 16 miljonile ukrainlasele 17,7 miljonist ukrainlasest, kes vajasid humanitaarabi, ning 38 miljonit eurot eraldati Moldova Vabariiki põgenenud Ukraina pagulaste abistamiseks; abi anti ka Moldova vastuvõtvatele perekondadele. Türgis

[10] Rahastatakse 10. ja 11. Euroopa Arengufondist.

[11] Sellist nimekasutust ei tuleks käsitada Palestiina riigi tunnustamisena ning see ei mõjuta selles küsimuses võetud liikmesriikide individuaalseid seisukohti.

jätkas komisjon humanitaarabi vajavate haavatavate pagulaste toetamist 125 miljoni euroga. Lisaks anti 2022. aasta oktoobris kooskõlas humanitaar- ja arenguabi lõimimise strateegiaga tingimuslike haridusotstarbeliste rahaülekannete juhtprogramm edukalt üle naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraadile.

- **Aasia ja Vaikse ookeani piirkond:** ECHO eraldas 2022. aastal piirkonnale algselt enam kui 114 miljonit eurot, mis oli peamiselt suunatud Afganistanis 2021. aastal toimunud Talibani riigipöördest tingitud põgenike ning Myanmaris 2021. aastal toimunud riigipöördest mõjutatud inimeste (sealhulgas rohingjade) ja Bangladeshi rohingja pagulaste vajaduste rahuldamiseks. EL ja selle liikmesriigid toetasid Pakistani märkimisväärselt pärast 2022. aasta juunis toimunud laastavaid üleujutusi ning selle katastroofijärgsete vajaduste hindamise ja taastamise raamistiku väljatöötamisel. Komisjon tegeles ka Mindanao konfliktist ja Filipiinidel toimunud loodusõnnetustest tulenevate vajadustega. Selle piirkonna lõplik eelarve oli 2022. aasta lõpus 313 miljonit eurot.
- **Ameerika ja Kariibi mere piirkond:** komisjoni meetmetega keskenduti nende inimeste abistamisele, keda mõjutas Venezuela sise- ja piirkondlik kriis, Colombia relvakonflikt ning ulatuslik organiseeritud vägivald Haitil, Kesk-Ameerikas ja Mehhikos. Samuti reageeriti põgenike humanitaarabi vajadustele kogu mandril ja toetati katastroofideks valmisolekut. Komisjon eraldas piirkonnale algselt enam kui 74 miljonit eurot, mida suurendati aasta lõpuks 155 miljoni euroni.

Enamasti ei anna ECHO humanitaarabi otse, vaid rahastab oma ülesannete täitmiseks ligikaudu 200 partnerit (täielik nimekiri on esitatud II lisas). 2022. aastal jaotusid rahalised vahendid ECHO partnerite vahel järgmiselt: 38,6 % valitsusvälistele organisatsioonidele, 49,6 % ÜRO agentuuridele, 11,2 % rahvusvahelistele organisatsioonidele ja 0,6 % valitsusorganisatsioonidele.

Piisava ja tõhusa humanitaarabi kohaletoimetamine mõjutatud elanikkonnale

2022. aastal aitas ECHO märkimisväärselt kaasa piisava ja tõhusa humanitaarabi pakkumisele kogu maailmas. Selleks et edendada **mitmepoolsust ja reeglitel põhinevat maailmakorda** ELi aktiivsema rolli ja tugevama hääle kaudu maailmas, osales ECHO aktiivselt humanitaarabi toetamise ja poliitika kujundamises Euroopa ja ülemaailmsel tasandil. Märkimisväärseid edusamme tehti **ulatusliku kokkuleppega (Grand Bargain)**[12] võetud kohustuste täitmisel, eelkõige seoses paindliku rahastamise, ühiste ja erapooletute vajaduste hindamiste ning aruandluse lihtsustamisega, mille lõppeesmärk oli suurendada humanitaarabi andmise tõhusust ja tulemuslikkust.

ECHO jätkas osalemist **riigipõhises ühisrahastamises**,[13] et veelgi **edendada lokaliseerimist** ja mittesihtotstarbelise rahastamise kasutamist. Peale selle suurendas ECHO oma toetust ja teavitustegevust, et tagada oluliselt tõhusamad jõupingutused humanitaarabi rahastamise vallas ja vastutuse parem jagamine humanitaarabi andjate, sealhulgas liikmesriikide vahel. Sellega tugevdati veelgi pikemaajalisi **programmilisi partnerlusi**[14] konkreetsete ÜRO ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, et katsetada tõhusamaid ja tulemuslikumaid töömeetodeid, samal ajal valmistudes mudeli kasutuselevõtuks 2023. aastal. Uuenduslike programmiliste partnerlustega toetatakse näiteks Rahvusvahelise Punase Risti Komitee rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumise

[12] Ulatuslik kokkulepe.
[13] Afganistan, Lõuna-Sudaan ja Venezuela.
[14] Programmilised partnerlused.

ennetusprogrammi (kolm aastat, osaliselt sihtotstarbeline, 10 miljonit eurot aastas) ning Rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Seltside Föderatsiooni ning lokaliseerimise tegevuskava (mitme riigi mitut valdkonda hõlmav kolmeaastane kaugeleulatuv programm, 67 miljonit eurot aastas).

2022. aasta veebruaris käivitati **humanitaarabilogistika poliitika**,[15] mille peamine eesmärk on päästa inimelusid humanitaarabioperatsioonide suurema tõhususe, tulemuslikkuse ja mõju kaudu. Selle poliitika osana sisaldab 2022. aasta märtsis käivitatud **Euroopa humanitaarabiüksus**[16] operatiivvahendeid, mille eesmärk on pakkuda partneritele kiiret, kuid ajutist toetust, et täita humanitaarabi andmisega seotud puudujäägid ja tagada samal ajal abi andmisel suurem tulemuslikkus ja kulutõhusus. Vahendid hõlmavad **ühiste logistikateenuste** osutamist humanitaarabipartneritele rahvusvaheliste ja riigisiseste transpordioperatsioonide vormis (eri transpordiliikide kaudu, sealhulgas ELi humanitaarabi õhusild ja õhu teel kättetoimetatav ELi humanitaarabi), ladustamissuutlikkust, hädaabivarusid ning muud logistilist tuge ja koordineerimist ning meditsiinilist ekspertiisi. 2022. aastal korraldas komisjon üheksa Euroopa humanitaarabiüksuse operatsiooni Madagaskaril (kaks korda), Ukrainas, Moldovas, Somaalias, Afganistanis, Mosambiigis, Ugandas ja Burkina Fasos. Lisaks jätkusid Keenias, Kongo Demokraatlikus Vabariigis ja Malis õhu teel kättetoimetatava ELi humanitaarabi operatsioonid. Korraldati 60 ELi humanitaarabi õhusilla lendu, millega toetati 24 partnerit neljas riigis (Afganistan, Somaalia, Madagaskar ja Moldova Vabariik) ning transporditi 842 tonni humanitaarabi. Ukrainas ja Moldova Vabariigis korraldati 660 maanteetranspordioperatsiooni ja avati kolm ladu, mille kaudu toetati 49 humanitaarabipartnerit. 2022. aastal eraldati nendele meetmetele 23,5 miljonit eurot.

ECHO kasutas täiel määral ära oma **hädaabimeetmete paketti**, mis koosnes ulatuslikele akuutsetele hädaolukordadele reageerimise meetmetest, epideemiate vahendist, väikesemahulisest vahendist ja suurõnnetustele reageerimise erakorralisest fondist ning mille kaudu anti esmatasandi erakorralist humanitaarabi summas 36,5 miljonit eurot selliste ootamatute kriiside tarbeks, mida ei olnud võimalik tema humanitaarabi rakenduskavades ette näha. Mõned näited rahaliste vahendite eraldamise kohta on järgmised: väikesemahulist vahendit ja hiljem ulatuslikele akuutsetele hädaolukordadele reageerimise meetmeid kasutati selleks, et reageerida vahetult Pakistanis toimunud üleujutustele; troopilistele tsüklonitele reageerimiseks Filipiinidel, Madagaskaril, Mosambiigis ja Kuubal ning maavärinatele reageerimiseks Afganistanis ja Filipiinidel; epideemiate vahendiga toetati reageerimist Ebola viirusnakkusele Ugandas ning koolerale Liibanonis, Süürias, Haitil, Nigeerias ja Malawis. ECHO täiendas suurõnnetustele reageerimise erakorralise fondi 67 operatsiooni 52 riigis. Neid viisid ellu Rahvusvaheline Punane Rist ja Punase Poolkuu Seltside Föderatsioon, sealhulgas seoses näljakriisiga Aafrikas ning üleujutuste ja maavärinatega Kagu-Aasias ja Lõuna-Ameerikas.

Peale selle jätkas ECHO 2022. aastal tööd **poliitika ja suunistega, milles visandatakse komisjoni seisukoht põhiküsimustes**, ning esitas oma rakenduspartneritele konkreetseid soovitusi, et tagada ELi rahastatavate humanitaarabioperatsioonide kvaliteet, sidusus ja vastutus.

Toiduabi, toitumise ja näljahäda ennetamise valdkonnas, mille puhul halvendas olukorda veelgi Ukraina vastu suunatud Venemaa agressioonisõja otsene mõju, mis väljendus toidu-, energia- ja väetisehindade tõusus, suurendas ECHO märkimisväärselt oma abi enam kui miljardi euroni (st üle 75 % rohkem kui 2021. aastal). ECHO-l oli oluline

[15] ECHO temaatiline poliitikadokument: humanitaarabilogistika poliitika.
[16] ECHO: Euroopa humanitaarabiüksuse teabeleht.

roll ka ELi ja selle liikmesriikide poolt 2022. aasta juunis vastu võetud Euroopa tiimi tervikliku reageerimisstrateegia koostamisel ja sellele kaasa aitamisel. Lisaks andis toitumise ja majanduskasvu seoste vastutuse raamistiku[17] kohane aruandlus kinnistust, et ECHO ja EL täidavad Euroopa tiimi 2021. aasta lubadust toetada toitumiseesmärke vähemalt 4,2 miljardi euroga kuni 2024. aastani.

2022. aastal toetati **tervishoiule** kui primaarsektorile suunatud projekte peaaegu 300 miljoni euroga. Võttes arvesse humanitaarkriiside suurenevat keerukust ja seda, et paljud neist on laadilt pikaajalised, oli abi peamine eesmärk tagada, et põhilised tervishoiuvajadused oleksid küllaldaselt rahuldatud, rakendades vajaduspõhist, mitut sektorit hõlmavat lähenemisviisi kooskõlas põhimõttega, mille kohaselt tuleb tervist arvesse võtta kõikides poliitikavaldkondades. ECHO on seadnud prioriteediks ka epideemiate/pandeemiate ennetamise ning nendeks valmisoleku ja reageerimise, tuginedes COVID-19 pandeemiast saadud kogemustele ja pöörates erilist tähelepanu võrdsele juurdepääsule kvaliteetsetele tervishoiuteenustele ja meditsiinilistele vastumeetmetele madala sissetulekuga riikides ja humanitaarabi andmisel. Lisaks on ECHO toetanud ülemaailmse tervishoiupoliitika valdkondadevahelisi aspekte, et tagada terviklik lähenemisviis eelkõige vaimse tervise ja psühhosotsiaalse toetuse, seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste ning tervishoiu ja sundrände valdkonnas.

2022. aastal jätkas ECHO mitmepoolsetel foorumitel tehtud avalike avalduste ja sõnavõttude kaudu **rahvusvahelise humanitaarõiguse** süstemaatilist avalikku toetamist. ECHO aitas kaasa ÜRO Peaassamblee ministrite nädala raames toimuva rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiste, eelkõige seksuaalse ja soolise vägivalla eest vastutusele võtmist edendava kõrgetasemelise kõrvalürituse korraldamisele. Rahvusvaheline humanitaarõigus oli olulisel kohal ka 2022. aasta märtsis toimunud esimesel Euroopa humanitaarfoorumil. ECHO jätkas humanitaar- ja meditsiinitöötajate ning haridussektori toetamist ja nende eest seismist kaitsel rünnakute eest ning rakendas meetmeid laste kaitseks relvakonfliktides. ECHO hõlbustas asjaomaste ELi osalejate koordineerimist, eelkõige rahvusvahelise humanitaarõiguse talitustevahelise töörühma kaudu, ning toetas jõulisemat ELi humanitaardiplomaatiat. ECHO eraldas rahalisi vahendeid ka rahvusvahelise humanitaarõigusega seotud projektidele, eelkõige toetades oma esimese temaatilise programmilise partnerluse kaudu Rahvusvahelise Punase Risti Komitee rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiste ennetamise programmi.

Pidades silmas rahvusvahelise humanitaarõiguse jätkuvaid rikkumisi ning laialt levinud vägivalla, puuduse ja väärkohtlemise ohtusid ja juhtumeid tänapäeva kriisides, oli ECHO prioriteediks endiselt **kaitse**, integreerides soo ja vanuse kõikidesse sekkumisvaldkondadesse, lähtudes komisjoni talituste töödokumendis „Gender: Different Needs, Adapted Assistance“ (Sugu: erinevad vajadused, kohandatud abi) kirjeldatud humanitaarkriisidega seotud soo ja soopõhise vägivalla käsitlusest[18]. ECHO osales jätkuvalt aktiivselt algatuses „Kaitse tagamine soolise vägivalla eest hädaolukordades“[19] ning andis teada 2021.–2025. aasta tegevuskava[20] raames võetud kohustustest. Peale selle pööras ECHO rohkem tähelepanu konfliktidega seotud seksuaalsele vägivallale, et reageerida mitmele hiljutiste ja käimasolevate kriiside käigus tehtud tähelepanekule. Kooskõlas 2021. aasta lapse õiguste strateegiaga[21] tugevdas ECHO oma tegevust lastekaitse valdkonnas, sealhulgas toetustegevuse kaudu. ECHO pööras erilist tähelepanu

[17] 2022. aasta ülemaailmne toitumisaruanne – ülemaailmne toitumisaruanne.
[18] https://ec.europa.eu/echo/files/policies/sectoral/gender_thematic_policy_document_en.pdf.
[19] https://www.calltoactiongbv.com/.
[20] https://www.calltoactiongbv.com/what-we-do.
[21] COM(2021) 142 final.

ka puuetega inimeste vajadustega tegelemisele kooskõlas suunistega puuetega inimeste kaasamiseks ELi rahastatavatesse humanitaarabioperatsioonidesse ja puuetega inimeste õiguste strateegiaga aastateks 2021–2030.

ECHO pööras jätkuvalt tähelepanu **hariduse andmisele hädaolukordades**, säilitades oma kohustuse investeerida haridusse ambitsioonikal tasemel, milleks on 10 % ELi esialgsest humanitaarabi aastaeelarvest. 2022. aastal investeeriti hariduse andmisesse hädaolukordades kokku enam kui 220 miljonit eurot, mille eesmärk on jõuda otsese või kaudse haridustoetusega rohkem kui 6 miljoni lapse ja noorukini.

Humanitaarabi puudutavate rahaülekannete[22] kohta avaldas ECHO oma poliitika 2022. aasta märtsis ja levitas seda laialdaselt, et parandada rahaprogrammide kvaliteeti ja tõhusust. See poliitika tähistab hüppelist muutust rahaülekannete ja sotsiaalkaitse sidumisel ning võimaldab koostoimet peamiste edasiminekutega digiülemineku ja humanitaarabi keskkonnasäästlikumaks muutmise valdkonnas. Koos Ameerika Ühendriikidega (humanitaarabi büroo ning rahvastiku, pagulaste ja rände büroo) esindas ECHO ulatusliku kokkuleppe 2.0 kohases raha koordineerimises rahastajate sularahafoorumit. Uue mudeli kiitis heaks ÜRO agentuuridevaheline alaline komitee. See oli oluline samm humanitaarabi koordineerimise struktuuris, millest võtavad aktiivselt osa ka kohalikud osalejad.

Kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise valdkonnas kohandas ECHO veelgi oma humanitaarabi andmist seoses kasvavate ja muutuvate vajadustega. Humanitaarabioperatsioonides võetakse nüüd arvesse kliimariske. 2022. aastal avaldati minimaalsed keskkonnanõuded ja nendega seotud suunised,[23] et vähendada humanitaarabi CO_2 jalajälge ja keskkonnakahju. Partneritele ja ECHO töötajatele anti tehnilist abi ja tuge keskkonnakaalutluste lõimimiseks ECHO ja tema partnerite humanitaarabioperatsioonidega. Lisaks tugevdas ECHO veelgi oma toetust katastroofideks valmisolekule,[24] mis edendab mitut ohtu hõlmavat valmisolekut ja ennetavaid meetmeid. 2022. aastal eraldati sihtotstarbelistele valmisolekumeetmetele 77 miljonit eurot (üksikasjalikum teave on esitatud I lisas) ja 32 % ELi rahastatud humanitaarabioperatsioonidest sisaldas katastroofideks valmisoleku aspekte[25].

ECHO töötas välja hulga teavitusmeetmeid, mille eesmärk on säilitada ELi solidaarsuse narratiivil põhinev suur üldsuse toetus ja poliitiline toetus ELi humanitaarabile ja elanikkonnakaitsele. Näiteks avaldas ECHO rea keskseid ja kohalikke pressiteateid ning jätkas edukaid kohapealseid külastusi koos Euroopa ajakirjanikega ning volinik Janez Lenarčičit saatvate ajakirjanike reise. ECHO korraldas 2022. aastal mitu teadlikkuse suurendamise kampaaniat, näiteks „Climate Connect“, millega selgitati kliimamuutuste humanitaarmõju ja mille kaudu jõuti liikmesriikides rohkem kui 36 miljoni nooreni.

Konkreetsete meetmete välishindamiste läbivaatamine

Komisjoni hindamistalitused vastutavad hindamisfunktsiooni juhtimise, koordineerimise, järelevalve ja aruandluse eest. Nad koostavad õigeaegsed ja kvaliteetsed hindamistulemused, et oleks olemas tõendusmaterjal teadlike otsuste tegemise ja aruandekohustuse tarbeks. Hindamised võivad olla kohapõhised, temaatilised või

[22] ECHO temaatiline poliitikadokument nr 3: rahaülekanded.
[23] guidance_on_the_operationalisation_of_the_mers_for_eu-funded_humanitarian_aid_operations.pdf (europa.eu).
[24] 2021. aastal vastu võetud lähenemisviisi rakendamine (ECHO katastroofideks valmisoleku suunised).
[25] See näitaja tuleneb läbivaadatud metoodikast, mis tugineb üksnes ELi humanitaarabipartnerite aruandlusele ega pruugi hõlmata valmisoleku süvalaiendamisega seotud jõupingutusi teistes tegevusvaldkondades.

keskenduda konkreetsele partnerlusele. III lisas on esitatud 2022. aastal lõpule viidud ja käimasolevate hindamiste loetelu.

ASJAKOHASED LINGID

- Üldteave Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi (ECHO) kohta:
  http://ec.europa.eu/echo/en

- Finantsteave Euroopa Komisjoni humanitaarabiga seotud tegevuse kohta 2022. aastal:
  2022. aasta rahastamisotsused (suure mõjuga projektid) (europa.eu)

- Teave eelmiste aastate tegevuse kohta:
  Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonid | Euroopa Komisjon (europa.eu)

- ECHO 2022. aasta tegevusaruanne:
  2022. aasta tegevusaruanne – Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraat (ECHO) (europa.eu)

- 2022. aasta haldus- ja tulemusaruanne:
  2022. aasta haldus- ja tulemusaruanne (europa.eu)

- ECHO hindamisaruanded:
  https://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/evaluations_en

- Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide humanitaarabi rahastamist käsitlevad andmed: https://webgate.ec.europa.eu/hac/